

A magyar csecsemőket feldobták a levegőbe, úgy látszik agyonverték a ligetfalusi mészárosok.

Sindzse, péntek 22 március 2019 - 19:55:58

Interjú Grendel Lajossal, amely az 1945. júniusi ligetfalusi magyarok ellen elkövetett etnikai tisztogatásról, a mészárosokról szól.

Az író, szerkesztő, a kortárs felvidéki magyar irodalom egyik legismertebb alakja, Kossuth-díjas szerző, 2011-ben Hazám-díjjal is kitüntetett é.

A Pozsonyban és Budapesten is megkérdeztem Q Kalligram Kiadó egyik alapítója.

Nemrég megjelent Bukott angyalok című regénye az ideikönyvét sikerlistájának élmezőnyébe került. **A 20. század egyik legszörnyőbb magyar történelmi tragédiáját dolgozta fel: a második világháború befejezése után, máribékeidőben, a mai Pozsonyhoz tartozó Ligetfaluban a csehszlovák hadsereg tagjai magyar katonákat és civileket, köztük néket, sőt, csecsemőket mészárosoltak le. - Vajon lehet-e ennyi idő után beszélni az elhallgatott múltról?**

A Bukott angyalok az 1945. júniusi ligetfalusi tömegmészárosokról szól. Miért írt erről könyvet?

Pozsonyban éltem úgy tapasztaltam, a szlovákok és a magyarok 95 százaléka semmit nem tud arról, ami közel önappal a második világháború befejezése után a településünkön történt.

A történelmi tragédiáról születtek ugyan tanulmányok az utóbbi időben, többek között Dunajszky Géza közíró, publikálta kutatásait, mindez valahogy mégsem vált a közbeszéd részévé. Pedig szerintem a múlttal hetvenkét év után végre szembe kellene nézni. **Hol kezdjük a múltidézést?** Talán ott, hogy a Pozsonyhoz tartozó Ligetfalu a második világháború alatt német megszállás alá került. A nácik gyújtókat ábróttak itt, rengeteg zsidót, szlovák ellenállót és civil gyilkoltak meg.

Majd 1945. áprilisában a szovjet hadsereg és a szlovák nemzeti felkelés kiszorította a német csapatokat az országból, 1945. április 4-én megalakult az ideiglenes csehszlovák kormány, és Csehszlovákia visszanyerte az 1938-as bécsi döntéssel elcsatolt területeit.

Máribéke volt, amikor Kéz-Németországban a leszerelt magyar katonák elindultak hazafelé, többek között Magyarországra tartott. Júniusban érkeztek Pozsonyhoz, ott egy csehszlovák gyalogezred tagjai elfogták őket, s a foglyokat a volt nácizmusba hurcolták.

A magyar levente többek között énszersorozott 16-18 éves srác volt. Boldogok voltak, hogy túléltek a háborút, és végre béke van. Nem sejtették, mi vár rájuk. **Hadbíró és ártatlanságok nélkül mindannyiukat agyonlőtték a csehszlovák kivégzőosztagok.** Ez egy sorozatos tömeggyilkosság része volt, ugyanis néhány héttel korábban a cseh P. Yarov közénél is hasonló vérengzések zajlottak le.

Az áldozatok között nemcsak levente volt, de felvidéki német és magyar civilek is. Némely gyerekek.

Gyanússág és ellenségeskedés minősített és üköslegendák indokoltak, ha nem beszéltek szlovákok. **Vagyis akik korábban ellenállóként a németek ellen harcoltak, maguk is gyilkosokká váltak. Válogatás a németülöltek ártatlanságait.** Szemtánuk szerint a csecsemőket feldobták a levegőbe, úgy látszik agyonverték. Önmegáskodással álltak bosszút a legyőzötteken. Akkoriban máribényben volt a Bene-a-dekrétum, amely etnikai alapon a németeket és

a magyarokat kollektív büntetésnek nyilvánította, és megfosztotta őket az állampolgárságuktól is. Semmilyen jog nem védte már ezeket az embereket. Állítólag amikor Bene a értesült arról, mi folyik a ligetfalusi büntetés alatt, azonnal leállította a kivégzéseket, noha az internálótábor tovább működött, és a kegyetlenkedések is folytatódtak. A gyilkosságokról persze semmilyen dokumentum nem maradt. **A ligetfalusi tábor két parancsnokát más gyilkossági ügyek miatt 1947 áprilisában letartóztatták és bíróság elé állították. A tárgyalásokra túlélték, szemtanúkat is beidézték. A tanúk vallomásaikban beszámoltak a táborban történt szörnyűségekről, elmondták azt is, hogy a vizsgálat helyszínén még több száz an fekszenek a földben, de a bíróság vallomásaikat peren kívül helyezte, és így a tömeggyilkosságok ügyében nem indult vizsgálat írta a perrel egy tanulója Ábrahám Gábor.** Több mint ötszáz áldozatról tudunk eddig, de vannak, akik szerint a százak több ezerre is tehetők. A tömegmészárlásokról évtizedeken át tilos volt beszélni, a megmaradt szlovákiai magyarok is hallgattak róla. Ennek oka volt az is, hogy a lélekszámauk éppen a Bene-idején a kővetkezében jelentősen csökkent, aki csak tehetett, Magyarországra vagy Nyugatra menekült. A magyarok áramlása a népszámlálási adatok is bizonyítják. 1940-ben Pozsony lakosságának a fele volt szlovák, a másik fele magyar és német. 1945 után Pozsony tisztán szlovák város lett, a likvidáltak és száműzettek helyére szlovákokat telepítettek be. Jelenleg a pozsonyiaknak mindössze száz százaléka magyar. Ilyen kisebbségbe szorulva honfitársaink vélhetők lenni jobbnak látták, ha a múlt traumáiról többé nem beszélnek. **Őn a Felvidéken, Léván született 1948-ban, de ötven éve Pozsonyban él. Mikor hallott először a ligetfalusi tragédiáról?** 1998-ban, amikor egy újságíró olvasótalálkozóra Budapestre jött. A Petőfi Irodalmi Múzeumban az azóta már elhunyt Balassa Péterrel közösen irodalmi estet tartottunk. Egyszer csak a közönség soraiból felállt egy idős férfi, és megkérdezte tőlem, tudok-e valamit a pozsonyli ligetfalusi mészárlásokról. Döböntem néztem rá, megökltem Pétert, de azt mondta, hagyjam, ez ő története. Egyikünk sem hitte el, hogy ilyen borzalom megtörténhetett. Mégis foglalkoztatott a dolog, és amikor visszatértem, Pozsonyban kérdezéskor kezdtem ottani magyarokról. Kiderült, hogy amiről az öreg beszélt, az igaz. Nagyon megrázott az egész, számomra akkor elhatároztam, hogy erről egyszer regényírok. Husz évig késztültem rá. **Miért várt ilyen sokáig? Talán ön sem akarta megtörni a csendet?** Ez is benne volt egy darabig, úgy éreztem, a szlovák magyar kapcsolatok még nem tartanak ott, hogy indulatok és vádaskodás nélkül beszéljünk a múltról. Ebben viszont már érzek oldódást. Mégis, a Bukott angyalokat első sorban azért kezdtem el, mert nemsokára hetven éves leszek, és nem tudom, mennyi időm van még az írásra. Öt évvel ezelőtt súlyos agyvérzést kaptam, újra kellett tanulnom járni, beszélni. Nem halogathattam tovább a regényt, s hogy husz év után végre elkészültem vele, nagy elégtétel számomra. Egy kicsit még mindig tartok attól, hogyan fogadják majd, főleg, ha fél év múlva szlovákok is megjelennek. Senki sem szereti, ha a régi bűnéit elvesszük. **A regény 1945 júniusában, Ligetfaluban kezdődik, de a tömegmészárlások csak a háttérben zajlanak le. Meg akarta kimélni olvasóit a brutális részletektől?** A véres jelenetek naturalista ábrázolása sokkal inkább lehet, esetleg dagályos, giccses és teheti a szöveget. Íróként megtanultam, hogy minél inkább a háttérben marad egy fontos esemény, annál inkább felkelti az érdeklődést. Ráadásul én nem dokumentumkönyvet akartam írni, hanem megmutatni azt, hogy a 20. századi történelmünkben mennyire bonyolult volt a büntető-áldozat viszony. Ezért is tartott olyan sokáig, amíg el tudtam kezdeni az írást. Kerestem azt a formát, amelyben hitelesen elmondható, hogy a hátsók sokszor nem voltak igazán hátsók, és az ártatlanok sem teljesen tiszták. Akik a ligetfalusi vérengzéseket követették, azokat a halálra ítélték a bűnszavak, a szlovák és cseh lakosságot. A háború kőörtelen logikája szerint a túlélt sokszor úgy hitték: joguk van bosszúra halottaikért. De ez természetesen nem ad felmentést a gyilkosságokra. **Mégis ebben a büntető és áldozat ellentmondásos kapcsolatát dramaturgiai csavarral ábrázolja: a ligetfalusi szlovák kivégzőosztag egyik tisztje, Janák úgy dönt, hogy megment egy fiatal magyar katonát, Töcsköt. Pár az egyetlen, aki túléli a vérengzést, úgy, hogy az életét a gyilkosok egyikének köszönheti.** A regényben QI nem derül ki, hogy Janák részt vett-e a

m ész árl ásokban, de az biztos, hogy a b qn ös ök oldal án állt. Évekkel k és Qbb azonban m ár Q v álik áldozatt á: Jan ák hith q kommunista és szlov ák nacionalista is, 1952-ben saj át elvt ársai letart óztatj ák, koholt v ádadkkal, k émked és ért lecsukj ák. K özben Tocsek, a megmentett magyar fi ú megpr ób álja mag ában lez árni a m últat, elfelejteni a ligetfalusi r émtetteket. Azt rem éli, a h ábor ú ut án új vil ág kezd Qdik. Karrierj ét is Jan áknak k ösz önheti, az Q titk ára lesz. Majd mik özben megment Qje a b ört önben ül Qt egy nagyv állalat vezet Qj ének nevezik ki. Jan ák t iz év ut án szabadul, és a titkosszolg álathoz ker ül. De az 1968-as fordulat, a szovjetek és csatl ósaik csehszlov ákiai bevonul ása mindkett Qj ük sz ám ára az eszm ékb Ql val ó tot ális ki ábr ándul ást és csal ód ást jelenti. A rendszerv ált áskor tal álkoznak utolj ára, s kider ül: a m últ kegyetlen szor ít ás áb ól egyik ük sem menek ülhet. **Az 1945- ös v érengz ések kutat ása is j óval a rendszerv ált ás ut án kezd Qd ött el. Az egykori ligetfalusi gy qjt Qt ábor hely én, a magyar és a n émet áldozatok tisztelet ére eml ékt ábl át avattak 2015-ben. Sokan voltak a megemlékez ésen?** Alig n éh ányan. **A t ömeggyilkoss ágokr ól esett sz ó a szlov ák parlamentben?** Egy által án nem. **A felvid éki magyar szervezetek, p ártok foglalkoztak vele?** Eddig m ég nem. Tal án úgy gondolt ák, nem érdek ük ezzel a t ém ával el Qj önni. Nem kell bolygatni a m últat. **Önt megv áltoztatta a t ört énelmi trag édia felt ár ása? M ásk ént l átja a szlov ák magyar kapcsolatokat?** Nem. Sok bar átom van a szlov ákok és a csehek k öz ött is, és nekik semmi k öz ük az 1945- ös eseményekhez. A fi ük nemzed éke nem felel Qs az ap ák tettei ért. Ugyanakkor nem s öp örhetj ük ör ökk é a sz Qnyeg al á, ami t ört ént. Besz élni kell a k öz ös m últunkr ól, de ez m ár nem v álhat a jelen ünk é. [Forrás](#)